

मन्थली नगरपालिकाको नगरसभाको पन्ध्रौँ अधिवेशनमा नगर प्रमुखबाट प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम

मन्थली नगरपालिकाको नगरसभाको १५ औँ अधिवेशनमा उपस्थित उपप्रमुखज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, प्रवक्ता ज्यू, नगरसभाका सदस्यज्यूहरू, लगायत सबै कर्मचारीहरू, पत्रकार मित्रहरू र रेडियो सुनेर बसिरहुनु भएका सम्पूर्ण नगरबासी आमाबुवा, दिदीवहिनी तथा दाजुभाईहरूलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

मन्थली नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभामा पेश गर्न पाउँदा मलाई हर्ष र गौरवको अनुभूति भएको छ । यस अवसरमा म ज्ञात अज्ञात सहिदहरूप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । राजनैतिक आन्दोलनमा घाईते हुन पुग्नु भएका सम्पूर्णको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । साथै, स्थानीय सरकारको सवलता र लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थाको सुदृढीकरण गर्न योगदान गर्नु हुने सम्पूर्ण नेपाली दिदीवहिनी र दाजुभाईहरूमा सम्मान व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

नेपालको संविधान बमोजिम गठित संघ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीनै तहको सरकार जन अपेक्षाको प्राप्ति लागि समन्वय, सहकार्य र सहअस्तित्वको सिद्धान्त अनुरूप क्रियाशिल रहेका छन् । यस मन्थली नगरपालिकाले उपलब्ध स्रोत साधनलाई नगरवासीको अधिकतम हितका लागि योजना तथा कार्यक्रम मार्फत कार्यान्वयन गरिएको व्यहोरा यहाँहरूमा विदितै छ । मुलतः नेपाल सरकारले परिकल्पना गरेको समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली को मुल मर्म र मन्थली नगरपालिकाको शिक्षित, स्वस्थ र व्यवसायिक शहरः उत्थानशिल र समृद्ध मन्थली नगर भन्ने दिर्घकालीन सोच पुरा गर्ने तर्फको पाइला नै आजको हाम्रो कार्यभार हो ।

यस कार्यभार पुरा गर्नका लागि प्राप्त स्रोत र साधनको यथोचित वितरण तथा समुचित उपयोगका लागि हामी जनप्रतिनिधिहरू आजको यस गरिमामय सभामा सहभागी छौँ । नगरपालिकाको कार्य सम्पादनका लागि विभिन्न राजनैतिक दल लगायत अग्रज विद्वान वर्गबाट प्राप्त सुझाव र विभिन्न ऐन नियममा भएका व्यवस्था अनुसार गठित समितिहरूबाट भएका निर्णयहरूका आधारमा सभाको अध्यक्षको हैसियतले मैले आ.व २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी सभामा पेश गर्दैछु । चालु आ.व ०८०/०८१ को प्रगतिको सामान्य समीक्षा गर्दै यसबाट प्राप्त प्रतिफलका आधारमा तयार गरिएको प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम यो सभाको अधिवेशनबाट पारित गराई कार्यान्वयन गर्न नगरसभाका सबै सदस्यज्यूहरूको रचनात्मक र सिर्जनात्मक सोच सहित सकारात्मक भूमिकाको अपेक्षा पनि गरेको छु ।

यस नगरपालिकाको आगामी आ.व.को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा देहायका आधारहरू लिइएको छु

- नेपालको संविधान, २०७२
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४,

- अन्तर—सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४
- स्थानीय तहको वजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४
- दीगो विकास लक्ष्य, २०१६—२०३०,
- पन्ध्रौ योजनाको समीक्षा र सोह्रौ योजना (२०८१/०८२-२०८५/०८६)
- मन्थली नगरको आवधिक योजना (२०७८/०७९-२०८२/०८३)

नेपाल सरकार तथा वागमति प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम साथै नगरपालिका आफैले गरेका आवधिक समीक्षाहरू र सार्वजनिक सुनुवाईबाट प्राप्त सुझावहरू, नगरपालिकाका ऐन, नियम, कार्यविधि र निर्देशिकाहरू साथै नगरकार्यपालिका तथा सभाका विगतका निर्णयहरू र उपलब्ध स्रोत साधनलाई मध्यनजर गरी कार्यपालिका र नगरसभाका सबै विषयगत समितिबाट प्राप्त निर्णय तथा सुझावहरू र प्रबुद्ध वर्ग एवं योजना निर्माणसँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको अन्तर्क्रियबाट प्राप्त राय सुझावहरूलाई समेत आधार मानिएको छ ।

उल्लेखित कानूनी र नीतिगत व्यवस्थालाई आधारको रूपमा लिई क्रमागत आयोजनाको निरन्तरता, वडा र अन्य निकायसँग लागत साझेदारी, ठूला पूर्वाधार निर्माण, बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त नगर घोषणा, शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पशुपालन तथा पर्यटन, विपद व्यवस्थापन, रोजगारी सिर्जना, लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरू र सुशासनलाई प्राथमिकता दिई नागरिकको सहभागिता, निगरानी र सार्वजनिक सरोकारको विषयमा नगरपालिकालाई आवश्यक सल्लाह सुझावको अपेक्षा सहित आगामी आ.व. २०८१/०८२ को लागि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गरेको छ ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

नगरसभाको १३ औ अधिवेशनबाट स्वीकृत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनले चालु वर्षमा लिइएका लक्ष्य र उद्देश्य अधिकांश हासिल हुने क्रममा रहेका छन् । अव म चालु आ.व.२०८०/८१ मा कार्यान्वयनमा रहेका कार्यक्रम र प्रमुख उपलब्धिहरूलाई संक्षिप्तरूपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. नगर भित्रका सबै वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था र विद्यालयहरूमा फाइबर इन्टरनेट जडान गरी एकीकृत सुचना प्रवाह शुरु गर्नुका साथै वडावाटै राजस्व संकलनको कार्य शुरुवात गरिएको छ ।
२. संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले जारी गरेको संस्थागत क्षमता स्व मूल्याङ्कन र वित्तीय सुशासन जोखिम न्यूनीकरण सूचकहरूको आधारमा मूल्याङ्कन कार्य सम्पन्न भएको छ । जसमा आ व २०७९/०८० को संस्थागत क्षमता स्व मूल्याङ्कनमा ७७.२५ र वित्तीय सुशासन जोखिम न्यूनीकरण मूल्याङ्कनमा ८३.५ अङ्क प्राप्त भएको छ । यसबाट संस्थागत कार्य सम्पादनमा थप सुधार भएको छ ।
३. नगरपालिकाले आफ्ना अधिकार क्षेत्र भित्रका राजस्वका शीर्षकहरूबाट आन्तरिक राजस्व संकलन रु ४ करोड ३० लाख हुने लक्ष्य राखिएकोमा हालसम्म रु ३ करोड ५८ लाख ६८ हजार ५२ राजस्व संकलन भएको छ । यो कूल लक्ष्यको ८३.४१ प्रतिशत हो । आन्तरिक आयको हिस्सा ढुङ्गा गिठी वालुवा र तीललाल

- पार्कको ठेक्का वन्दोवस्त समयमा हुन नसकेकोले लक्ष्य अनुरूपको राजस्व संकलन हुन नसकेको अवस्था छ ।
४. नगरपालिकाको स्थानीय संचित कोष व्यवस्थापन प्रणालीमा जम्मा १ अरब ४ करोड ५४ लाख ९२ हजारको बजेट प्रविष्ट गरिएकोमा चालु आ. व.को जेष्ठ मसान्तसम्म चालु खर्च ६८.०४% , पुँजीगत खर्च ५१.७३% गरी जम्मा ६२.०२% वित्तीय प्रगति भएको छ ।
  ५. आर्थिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित ६ करोड २ लाख ८९ हजार १११ रुपैया बजेट विनियोजन भएकोमा ४४.८६% वित्तीय प्रगति भएको छ । जसमा कृषि विकास तर्फ ३१ % र पशु विकास तर्फ ४९ % रहेको छ ।
  ६. एक वडा एक उत्पादन तर्फ ११ वटा वडाको पकेट विकास कार्यक्रम अन्तर्गत नयाँ पकेट स्थापनाको लागि वडाबाट छनौट भई आएका ८ वटा वडाहरू र पुराना पकेट ३ वटाको सम्झौता भई कार्यक्रम सञ्चालन भइ रहेको छ ।
  ७. ५० प्रतिशत अनुदानमा वडा कार्यालयमार्फत मकैको बीउ ३ हजार ८९९ किलो, धानको बीउ डेसिसमार्फत ५ हजार २४० किलो र अन्य १ हजार ६४५ किलो गरी जम्मा ६ हजार ८८५ किलो खाद्यन्न बालीको उन्नत बीउ वितरण गरिएको छ ।
  ८. भेडा बाखाहरूमा लाग्ने माहामारी पि पि आर रोग विरुद्धको खोप २५ हजार भेडा बाखाहरूमा, वडा नं.३ मा फैलिएको जनावरहरूमा लाग्ने खुरफटा खोरेत रोग विरुद्धको खोप ५ हजार ८५० गाई/भैसीहरूमा र ३५० पशुहरूमा लम्फी स्कीन डिजिज विरुद्धको खोप कृषकहरूको गोठमा नै पुगी निशुल्क खोप लगाईएको छ ।
  ९. ५२५ घरपालुवा कुकुर बिरालोहरूमा निशुल्क रेबिज विरुद्धको खोप लगाउने कार्य भएको छ ।
  १०. कृत्रिम गर्भाधानको माध्यमबाट १हजार ७४५ गाई/भैसी/बाखाहरूमा नश्व सुधार गरिएको छ ।
  ११. २०८० चैत्र मसान्त सम्म ९ लाख ३४ हजार ५३९ लिटर दुधको रु.२/५० ले हुन आउने रकम २३ लाख ३६ हजार ३४७ सम्बन्धित कृषकहरूलाई भुक्तानी गरिएको छ ।
  १२. गरिवी निवारणका लागि लघुउद्यम बिकास कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं ७ का २५ जनालाई उद्यमशिलता बिकास र १४ जनालाई साबुन, हार्पिक, फिनेल, सरफ, झोल साबुन बनाउने, १ जनालाई मोटर बनाउने, १ जनालाई होटल सम्बन्धी तालिम दिएको छ । वडा नं ३, ४, ५, १२, र १४ का ३५ जना पुराना उद्यमीहरूलाई आवश्यक औजार उपकरण हस्तान्तरण गरी उद्यमी बन्न उत्प्रेरित गरिएको छ ।
  १३. आप्रवासी स्रोतकेन्द्र मार्फत ६ हजार ११४ जनालाई सुरक्षित वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी सूचना तथा परामर्श, विभिन्न वडा तथा वस्तीहरूमा ८ वटा समुदाय अभिमुखीकरण र रिटर्नी स्वयमसेवकहरूद्वारा १ हजार ६५८ जनालाई सूचना प्रदान गरिएको छ ।

१४. वैदेशिक रोजगारीको शिलशिलामा विभिन्न समस्यामा परेका २६ वटा घटनाहरू आप्रवासी स्रोत केन्द्रमा दर्ता भएकोमा हाल सम्म १६ वटा समाधान भईसकेका र विभिन्न मनोसामाजिक समस्यामा रहेका २८ जनालाई नियमित मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गरिएको छ ।
१५. वैदेशिक रोजगारीका सिलसिलामा मृत्यु भएका ५ जनाका परिवारले पाउने आर्थिक सहायता दिलाउन आवश्यक सहजीकरण गरी ६५ लाख ३३ हजार रकम उपलब्ध गराइएको छन साथै जिल्लाभरका मृतक परिवारका २२ जना बालबालिकाहरूलाई वैदेशिक रोजगार बोर्डबाट पाउने छात्रवृत्ति दिलाउन आवश्यक सहजीकरण गरिएको छ ।
१६. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तर्फका कूल १३ वटा रोजगारमूलक आयोजनाहरू मध्ये १३ वटै आयोजनाहरू कार्यान्वयन भई १० वटा आयोजनाहरू सम्पन्न भईसकेको छ
१७. आगमी आ व का लागि रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (EMIS) मा महिला ३१६ र पुरुष ४०२ गरी ७१८ जना बेरोजगार व्यक्तिको रूपमा सूचीकृत भएका छन् ।
१८. वैदेशिक रोजगारीमा पुनःश्रम स्वीकृति लिएर विदेश जाने व्यक्तिहरूमा ३० जना सेवाग्राहीको श्रम स्वीकृति गरिएको छ ।
१९. सामाजिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित ५५ करोड ६० लाख ४० हजार ५३१ रुपैया वजेट विनियोजन भएकोमा ६७.९८% वित्तीय प्रगति हासिल भएको छ। जसमा शिक्षा तर्फ ६८.०६%, स्वास्थ्य तर्फ ७५.७८ % र लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणमा ६३.६८% रहेको छ ।
२०. शैक्षिक क्यालेण्डर सहितको शिक्षक डायरीको व्यवस्था गरी विद्यालय सञ्चालन, विदा र परीक्षामा एक रूपता ल्याईएको छ।
२१. वार्षिक परीक्षामा सम्मिलित विद्यार्थी संख्याको आधारमा शिक्षक दरवन्दी मिलान गर्न कार्यपालिकाबाट मापदण्ड स्वीकृत गरी शिक्षक दरवन्दी मिलानको कार्य गरिएको छ ।
२२. मन्थली अस्पतालमा USG, थाइराइड परीक्षण मेशिन र Lab मा आवश्यक औजार उपकरणको व्यवस्था गरी उपचार सेवालाई प्रभावकारी बनाउनुको साथै आँखा, दाँत, सर्पदंश र फिजियोथेरापी सेवा सञ्चालन गरिएको छ । स्वास्थ्य वीमा सेवालाई थप प्रभावकारी बनाइएको छ । टेलिमेडिसिन सेवा शुरुवात गरी विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य शिविरहरू सञ्चालन गरिएको छ ।
२३. दीर्घ रोग लागेका ८३ जना विपन्न नागरिकहरूको उपचारका लागि विभिन्न अस्पतालहरूमा सिफारिस गरिएको र १०६ जना दीर्घ रोगी नागरिकहरूलाई उपचार खर्च वापत मासिक रु ५,००० का दरले रकम उपलब्ध गराइएको छ
२४. क्षयरोग मुक्त नेपाल अभियान कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका स्तरीय समिति गठन तथा १४ वटै वडामा वडा स्तरीय समिति गठन र सुक्ष्म योजना तर्जुमा लगायतका कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ।
२५. आयुर्वेद केन्द्रको साझेदारीमा जिमशाला सञ्चालन गरिएको र चिसापानी आयुर्वेद औषधालयमा पञ्चकर्म लगायतका थप सेवा विस्तार गरिएको छ।

२६. वालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त नगर बनाएर समय सीमामा घोषणा गर्ने तयारीका लागि अन्य पालिकाहरूको अध्ययन अवलोकन एवं असल सिकाइ अनुभव लिएर तयारीका चरणबद्ध कामहरू निरन्तर सञ्चालन गरिएको छ ।
२७. सुचक मापन तथा वडा र नगरको आवधिक लगानी योजना निर्माण भएको छ ।
२८. हिंसा पिडित तथा प्रभावित व्यक्तिहरूलाई अल्पकालिन सेवाकेन्द्र मार्फत हालसम्म १८ जनालाई सेवा प्रदान गरिएको छ ।
२९. सामाजिक सुरक्षा भत्ताका लागि सम्बन्धित व्यक्तिलाई परिचय पत्र वितरण र नविकरणका कार्य निरन्तर गर्दै तेस्रो त्रैमासिकमा ५ हजार ८५४ जनाको रकम वैङ्क मार्फत उपलब्ध गराइएको छ ।
३०. नगरसभाबाट स्वीकृत भएका सानाठूला गरी जम्मा ४४८ वटा आयोजना र कार्यक्रम मध्ये हालसम्म ४२६ वटा (९५.०८%) योजनाहरू सम्झौता भई कार्यान्वयनमा गएको र ३२४ वटा (७२.३२%) को कार्य सम्पन्न भई भुक्तानी भएका छन् ।
३१. संघीय र प्रदेश सरकारसँगको समन्वय र सहकार्यमा नगर भित्रका मन्थली ठूलीमदौ अर्चले ठाँटी सडक, गेलु सावा डाँडा –साउने पानी सडक र देविटार फुलासी पोखरी डाँडा सडक कार्य सम्पन्न भएको र मन्थली भलुवाजोर सडकको निर्माण कार्य ९५ % भन्दा वढी प्रगति भएको छ । हालसम्म संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी लगभग ८०.६९ किलो मिटर सडक कालो पत्रे भएकोमा यस वर्ष ९ किलोमिटर सडक थप कालो पत्रे भएको छ ।
३२. वडाबाटै व्यवस्थित सेवा प्रवाहका लागि वडा कार्यालय भवन बनाउदै जाने कार्यलाई जोड दिइएकोमा वडा कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न भई वडा ७ र ८ मा नयाँभवनवाट काम सुचारु भएको छ भने ३ र ११ को भवन हस्तान्तरणको चरणमा रहेको छ । १३ न वडा कार्यालय निर्माण अन्तिम चरणमा पुगेको छ । वडा नं ४ र ५ को वडा कार्यालय निर्माणको टेण्डर भै सम्झौताको चरणमा रहेको छ । वडा न ६, ९ र १२ को जग्गा प्राप्तिका लागि पहलकदमी भएको छ ।
३३. नगरको फोहोर मैला व्यवस्थापन गर्न वडा न ६ को सिल्ली वजार खोलामा फोहोर मैला व्यवस्थापन केन्द्र निर्माण गर्न आयोजनाको सर्वेक्षण कार्य भई विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयारीको चरणमा रहेको छ ।
३४. मन्थली वजारलाई उज्यालो शहरको रूपमा विकास गर्न विद्युत प्राधिकरणको सहयोगमा हाइमष्ट लगाएतका सडक वत्ती निर्माण गरी सुचारु गरिएको र अन्य वजार क्षेत्रमा क्रमश विस्तारको तयारी गरिएको छ ।
३५. नगर भित्र हुन सक्ने प्राकृतिक विपत्तिको क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्दै उद्धार, राहत वितरण र पुनरोत्थान तथा पुनस्थापनाका कार्यमा जोड दिइ नगर भित्र रहेका दमकल, एम्बुलेन्स, सववाहन र व्याकहोलोडरलाई २४ सै घण्टा सुचारु अवस्थामा राखी भारी वर्षादले अवरुद्ध भएका सडकहरूलाई तत्काल सञ्चालनमा ल्याइएको छ । दमकलको प्रयोग रामेछाप र खाँडादेवी र सुनकोशी छिमेकी पालिकाहरूमा समेत गरिएको छ ।

३६. मेलमिलाप कर्ता पुर्नताजगी तालिमबाट ६० जना लाभान्वित भएका छन् ।
३७. नगरपालिकाको ऐन कानून निर्माणमा सरोकारवालाहरूको सुझाव लिने कार्यलाई निरन्तरता दिईएको छ ।
३८. अन्य पालिकासँगको न्यायिक कार्य सम्पादनको एकरूपताका लागि अन्तरपालिका न्यायिक समिति अन्तर्क्रिया कार्यक्रम गरिएको छ ।
३९. ऐन १, कार्यविधि ११, निर्देशिका १, नीति १ गरी १४ ओटा ऐन कानून निर्माण गरिएको र न्यायिक समितिमा ४० ओटा उजुरी दर्ता भएकोमा २७ उजुरी फर्स्यौट भएको छ ।
४०. दुई जना असहाय महिलाको लागि बस्ने घर बसोबास मर्मतमा सहयोग पुर्याईएको छ ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

अब म आगामी आ.व.२०८१/०८२ मा नगरपालिकाले लिने विषय क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु । प्रस्तुत गरिएका नीतिहरू मध्ये अधिकांश नीतिहरू नगरको बजेटबाट व्यवस्था हुने गरी र केही नीतिहरू अन्य निकायको सहकार्य र समन्वयमा हुने गरी प्रस्ताव गरिएको छ ।

१. राजश्व संकलन र परिचालन सम्बन्धी

- १ आन्तरिक राजश्वका दरलाई यथावत राखी राजश्वका श्रोत एवं दायरालाई समयानुकूल फराकिलो बनाउदै लगिनेछ ।
२. कर र सेवाशुल्कको दायरामा आउन नसकेका सरकारी, सार्वजनिक तथा नगरको स्वामित्वमा रहेका जग्गा र ती जग्गामा निर्मित संरचनालाई करको दायरामा ल्याइनेछ ।
३. नगरपालिकाको लगानीमा निर्माण भएका पूर्वाधारहरूमा लगाउदै आएको पूर्वाधार सेवा शुल्कलाई यथावत राखिनेछ ।
- ४ वडा कार्यालयवाटै राजश्व संकलन गरिएकोमा निरन्तरता दिदै राजश्व वुझाउनको लागि प्रविधिको प्रयोग गर्ने वातावरण निर्माण गरिनेछ ।
- ५ मुख्य बजार केन्द्रहरूमा व्यवसाय दर्ता/नवीकरण शिविर सञ्चालन गरी करको दायरा बढाइनेछ ।
६. नगरक्षेत्र भित्र वा बाहिर दर्ता भई नगरपालिकामा काम गर्न आउने राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैसस, सहकारी, निर्माण व्यवसायी, सप्लायर्सहरूलाई सेवा सुविधा र सिफारिस प्रदान गर्नु अघि सुचिकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- ७ नगरपालिका भित्रका सार्वजनिक जग्गामा विगतदेखि व्यवसाय गरी बसेका व्यवसायीहरूलाई सो जग्गाको वाहाल कर संकलन तथा व्यवसाय दर्ता / ईजाजत दिने प्रक्रियालाई निरन्तरता दिइएको छ ।

८. महिला र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको नाममा दर्ता भएका व्यवसायहरूलाई तोकिएको व्यवसाय करमा दश प्रतिशत छुट दिने कार्यलाई आगामी आ.व.मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
९. असोज मसान्तसम्म एकमुष्ट वार्षिक वहाल कर बुझाउन आउने घरधनी/व्यवसायीलाई वार्षिक वहाल करको एकमुष्ट रकममा दश प्रतिशत छुट दिइने व्यवस्था कायमै राखिएकोछ । घर वहाल करलाई वस्तु निष्ठ र व्यवहारिक बनाउन न्यूनतम भाडादर कायम गरी गरिनेछ ।
- १० राजश्वका श्रोत, दर र दायराको पहिचान गर्दै नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्न सरोकारवालाहरूसँग परामर्श र सहकार्य गर्नुका साथै राजश्व सुधार कार्ययोजनामा समयानुकूल परिमार्जन गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ११ वढी राजश्व संकलन गर्ने वडाहरूलाई प्रोत्साहित गर्न वडागत वजेट सिलिङ्ग निर्धारण गर्दा वडाले संकलन गरेको राजश्व रकमलाई समेत आधारको रूपमा लिने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

आर्थिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित

कृषि विकास तथा पशुसेवा

१२. एक वडा एक उत्पादन पकेट कार्यक्रम मार्फत व्यवसायिक खेतीलाई प्रोत्साहन गरी कृषि उपजको विक्रीमा आधारित अनुदान र कृषि एम्बुलेन्स सहित बजारीकरणको व्यवस्थाका लागि पहल गरिनेछ ।
- १३ कृषि उत्पादनमा अभिवृद्धि गर्न चक्लावन्दी व्यवसायिक खेती प्रणालीको शुरुवात गर्नुका साथै बालबालिकाहरूको पोषणका लागि पोषणमैत्री कृषि उत्पादनलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- १४ कृषकहरूको मागमा आधारित रही खाद्यन्न बालीका बीउ र विषादी सम्बन्धित वडावाटै वितरण गरिनेछ ।
१५. कृषि उपजको उत्पादन बृद्धिलाई प्रोत्साहित गर्न नगरबाट कृषकलाई उपलब्ध गराउने उत्पादन सामाग्रीमा न्यूनतम ५० प्रतिशत अनुदानको व्यवस्था गरिने छ
१६. किसानहरूलाई सूचना प्रवाहको लागि एस.एम.एस. सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।
१७. पशु सेवा केन्द्रहरूको स्तरोन्नती, जनशक्ति र औषधीको व्यवस्था गरिनेछ ।
१८. पशुजन्य खाद्यान्न तथा पशु आहारामा नगरपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउन पहल गरिनेछ ।
१९. पशुपन्छीहरूको महामारी रोग नियन्त्रणको लागि खोप तथा उपचारको व्यवस्था गरिनेछ ।
२०. पशुवस्तुहरूमा लाग्ने जुनोटिक रोग तथा स्थलगत परिजीवी नियन्त्रणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
२१. दुध उत्पादन गरी विक्री वितरण गर्ने कृषकलाई प्रोत्साहन गर्न विक्रीमा आधारित अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२२. सार्वजनिक पर्ति जग्गाहरूलाई घाँस, तरकारी, फलफुल खाद्यान्न बाली उत्पादनमा प्रयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।

- २३ नगर र हेफर परियोजनाको साझेदारीमा कृषक सचेतना, कृषि एवं पशुपालनको विकास र वाली/पशु उपचारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- २४ दुध, तरकारी तथा मासु विक्री वितरणलाई सहज बनाउन हेफर परियोजनाको साझेदारीमा संकलन केन्द्रहरू स्थापना गरिनेछ ।
- २५ मासुको गुणस्तर कायम गर्न आधुनिक बधशाला निर्माण गरिनेछ ।
- २६ पशुवस्तुहरूको स्वास्थ्य एवं उत्पादकत्व वृद्धिका लागि सुधारिएको खोर तथा थलाहरू निर्माण कार्य लागत साझेदारीमा गरिनेछ ।

सहकारी

२७. सहकारी संस्थाहरूको आवधिक भेला समीक्षा गरी सहकारी संजाल विकास गर्न अन्तरपालिका र अन्तरजिल्ला समन्वयलाई समेत आवश्यक रूपमा अगाडी बढाईने छ ।
२८. सहकारी संस्थाहरूको विवरणलाई चुस्त राख्न सूचना प्रविधि अनुकूल संचालन गर्न आवश्यक क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
२९. नगरमा रहेका सहकारी संस्थालाई मूल्य मान्यतामा संचालन गर्न एकीकरणलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
३०. सहकारी प्रवर्धन र नियमनका कार्यलाई एकैसाथ प्रभावकारी रूपले संचालन गरिनेछ । नियमित नभएका सहकारी संस्थालाई तत्काल खारेजी प्रक्रियामा लगिनेछ ।

उद्योग बाणिज्य तथा वित्तिय क्षेत्र:

३१. न्यून आय भएका एवं बेरोजगार ब्यक्तिहरूलाई आयमूलक तथा सीपमूलक उद्यमशीलता तालिम प्रदान गरी लघु तथा घरेलु उद्योग सञ्चालनका लागि उद्यमीहरूलाई सरल ढंगबाट सहूलियत दरमा ऋण उपलब्ध गराउन निजी, वित्तिय क्षेत्र र सहकारीसँग समन्वय गरिनेछ
३२. बैकिङ, सहकारी र निजी क्षेत्रका ब्यवसायले नगरपालिकामा खर्च गर्नु पर्ने अनिवार्य सामाजिक दायित्वलाई एकीकृत गरी नगरको विकासमा लगानी गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
३३. ब्यवसायिक उत्पादनको वजारीकरणको लागि सबै सरोकारवाला निकाय सरकारी, सहकारी र निजी क्षेत्रको साझेदारीमा उत्पादनको ब्राण्डिङ, लेभलिङ, प्यकेजिङका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

रोजगार प्रवर्द्धन:

३४. बैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी सूचना तथा परामर्श प्रदान गर्न रोजगार सूचना केन्द्रलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
३५. श्रमको सम्मान, उपयुक्त पारिश्रमिक र सामाजिक संरक्षण सहितको श्रम व्यवस्थापन गर्न आन्तरिक रोजगारी सिर्जनाको लागि निजी क्षेत्र, सहकारी, गैसस लगायत सरोकारवालाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
३६. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका र रोजगारी गुमाएका युवाहरूलाई उद्यमशीलताको लागि आवश्यक सीप, प्रविधि र पूँजीको प्रयोग गरी साझेदारीमा उत्पादनमूलक ब्यवसाय गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

पर्यटन:

३७. नगरपालिकाका पर्यटकीय ब्रान्ड/गन्तव्य स्थलहरूको पहिचान, संरक्षण र सम्बर्द्धन गरी पर्यटकीय विकासमा जोड दिइनेछ ।
३८. पर्यटकलाई आवश्यक सूचना तथा परामर्श प्रदान गर्न जानकारी पुस्तिका प्रकाशन, मन्थली अडियो सूचना पाटी र सहयोगी कक्ष सञ्चालन गरिनेछ ।
३९. पर्यटन प्रवर्द्धनका सम्भावित क्षेत्रहरूमा Home Stay व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न लागत साझेदारीमा इच्छुक सञ्चालकहरूलाई आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गरिनेछ ।

सिंचाई

४०. कृषि क्षेत्रको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धिमार्फत नगरको आर्थिक समृद्धिका लागि सम्भाव्यताका आधारमा साना सिंचाई, नहर एवं लिफ्ट सिंचाई परियोजना प्रदेश र संघीय सरकारको साझेदारीमा निर्माण गरिनेछ ।

भूमि ब्यवस्था :

- ४१ भू-उपयोग नीति तर्जुमा गरी भूमिको वर्गीकरण, संरक्षण, उपयोग र विक्री वितरणलाई सहज बनाई सार्वजनिक र गुठी जग्गाको अतिक्रमण एवं कृषियोग्य जमिनको खण्डीकरणलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- ४२ भूमि आयोगको समन्वयमा भूमिहीन दलित, सुकुम्वासी एवं अब्यवस्थित बसोवासीहरूको पहिचान तथा व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यहरू गरिनेछ ।
- ४३ सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको विस्तृत विवरण संकलन गरी सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनेछ ।

सामाजिक विकास क्षेत्रसँग सम्वन्धित

शिक्षा तर्फ

- ४४ संघ र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा आधारभूत तहमा विद्यालय उमेर (५-१२) का सम्पूर्ण बालबालिकाहरू विद्यालयमा ल्याउने, टिकाउने र सिकाउने वातावरण सिर्जना गरी भर्ना सुनिश्चित गरी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा भएको वडा घोषणा हुदै नगर घोषणा गरिनेछ ।
- ४५ माध्यमिक तह घटुवा भई अध्ययन गरी रहेका विद्यार्थीहरू शिक्षाको मुल प्रवाहवाट बाहिर रहनु पर्ने अवस्था श्रृजना भएमा नजिकको माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययन गर्नका लागि आवासको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ४६ शैक्षिक कार्यक्रमलाई बालमैत्री नगर घोषणाका न्यूनतम मापदण्ड पुरा गर्न आवश्यक विद्यालय पूर्वाधार निर्माणको लागि संघ, प्रदेश र अन्य सहयोगी संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- ४७ वडाको पहलमा सार्वजनिक शिक्षा सुधारका लागि दिवा आवसीय (खाना र खाजाको व्यवस्था) विद्यालयहरू सञ्चालन गर्न आवश्यक कार्यविधि निर्माण गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ४८ सामुदायिक विद्यालयहरूलाई संघीय सरकारले उपलब्ध गराउदै आएको सञ्चालन तथा

- व्यवस्थापन खर्चको अतिरिक्त तहगत रूपमा नगरपालिकाबाट थप रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
- ४९ विद्यार्थीहरूको अन्तरनिहित क्षमताको प्रस्फुटन गराउन माध्यमिक तह (९-१०) स्तरीय विज्ञान प्रदर्शनी, हाजिरीजवाफ प्रतियोगिता, वक्तृत्वकला प्रतियोगिता, आधारभूत तह (६-८) गणित सामग्रीको प्रदर्शनी र नृत्य/ गायन लगायतका अतिरिक्त क्रियाकलापहरू सञ्चालनमा जोड दिइनेछ ।
- ५० आधारभूत तह (६-८) को विज्ञान शिक्षकको अभावलाई न्यूनीकरण गर्न १४ वटै वडाबाट एक एक जना विद्यार्थीलाई निःशुल्क विज्ञान विषय (कक्षा ११- १२) मा अध्ययन गराउनका लागि मन्थली माध्यमिक विद्यालयलाई दिइँदै आएको छात्रवृत्ति अनुदानलाई निरन्तरता दिई छात्रवृत्तिमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई विज्ञान शिक्षणमा सहयोग गर्न इन्टर्नसिपमा परिचालन गरिनेछ साथै कृषि र पशु विज्ञान अध्ययन गर्न १४ वटै वडाबाट एक एक जनालाई रामेछाप पोलिटेक्निकमा छात्रवृत्तिमा अध्ययनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ५१ एम फिल र पि एच डि अध्ययन गर्ने नगरवासीलाई प्रोत्साहन स्वरूप क्रमश रु ३० हजार र ५० हजार उपलब्ध गराइनेछ ।
- ५२ शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि शिक्षकहरूको क्षमता विकास, उत्कृष्ट सिकाइ उपलब्धी हासिल गर्ने गराउने शिक्षक, विद्यार्थी र विद्यालयलाई प्रोत्साहन एवं पुरस्कृत गर्नुका साथै अन्य जिल्लाका उत्कृष्ट विद्यालयहरूको शैक्षिक अवलोकन अध्ययन भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ५३ विभिन्न साझेदार संस्थाहरूसँग बाल विकास केन्द्र र प्रारम्भिक कक्षा सिकाइको पहुँच सुश्रिञ्चताका लागि स्तरोन्नति र बालविकास सहजकर्ता एवं शिक्षकहरूलाई बालमनोविज्ञानमा आधारित शिक्षण सीप विकास गर्न सीपयुक्त तालिम र कक्षा कोठा व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
- ५४ विद्यालयको संस्थागत र शैक्षिक विकासको लागि अभिभावकहरूको सहभागिता अभिवृद्धि गर्न विद्यालय सुधार योजना निर्माण र अभिभावक शिक्षा एवं परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ५५ विद्यालय सञ्चालन र व्यवस्थापनका लागि अनुदान उपलब्ध गराउनुको साथै अटिजम भएका विद्यार्थीहरूको शिक्षाको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ५६ विद्यार्थीहरूमा सामाजिक सद्व्यवहार र सेवाको भावना जागृत गराउन नेपाल स्काउट, जुनियर रेडक्रस सर्कल र बाल समूहहरूलाई क्रियाशिल गरिनेछ ।
- ५७ खेलकुदको माध्यमबाट युवा तथा विद्यार्थीको सर्वाङ्गिक विकासमा सहयोग पुर्याइनुको साथै नगरस्तरीय युवा परिषद् मार्फत युवाहरूसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

स्वास्थ्य तर्फ

- ५८ समुदायमा सहज तरिकाले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नको लागि भौगोलिक विकटता भएका स्थानहरूमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र र १५ शैयाको मन्थली अस्पतालबाट गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन र क्षमता विकासमा जोड दिइनेछ । मन्थली नगर अस्पताललाई वागमती प्रदेश सरकारले आगामी आ व देखि प्रादेशिक

अस्पतालमा स्तरोन्नति गर्ने बजेट वक्तव्यमाफर्त सम्बोधन गरेकोमा नगरपालिकाको तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

- ५९ नगर क्षेत्र भित्रका स्वास्थ्य सस्थाहरु मार्फत निः शुल्क वितरण गरिने अत्यावश्यक सुचीका ९८ थरि औषधीहरु वीमाका औषधिहरु तथा आवश्यक औजार उपकरणको यथेष्ट व्यवस्थापन गरि स्वास्थ्य सेवालार्ई प्रभावकारी एवं गुणस्तरीय रुपमा संचालन गरिनेछ ।
- ६० स्वास्थ्य विमा सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरि दलित महिला ,एकल महिला, ख वर्गको अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरु, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरु र ६० देखि ७० वर्षका दलित घरपरिवारलार्ई लक्षित वर्गको रुपमा ५०% विमा रकममा अनुदान दिदै आएको स्वास्थ्य विमा प्रोत्साहन कार्यक्रमलार्ई निरन्तरता दिएकोछ ।
- ६१ स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा सुरक्षित प्रशुति सेवा अभिवृद्धि गर्न “सुत्केरीसंग उपप्रमुख कार्यक्रम” सञ्चालन, छोरी जन्मलार्ई प्रोत्साहित गर्न “छोरी जन्मलार्ई प्रोत्साहन” कार्यक्रम संचालन तथा सुत्केरी भेटको लागि स्वास्थ्यकर्मीद्वारा घर भेट कार्यक्रम संचालन र जटिलता प्रसुतिको लागि रेफरल फण्ड, निशुल्क एम्बुलेन्सको व्यवस्था, नेपाल रेडक्रस सोसाईटिसंगको सहकार्यमा व्लड बैंकको व्यवस्थापनका साथै आवश्यकता अनुसार शव वाहनको व्यवस्थापनलार्ई निरन्तरता दिईने छ ।
- ६२ महिला स्वयम सेविकाहरुलार्ई स्वास्थ्य सेवा प्रति उत्प्रेरित गराउन मासिक बैठक बापत दिईदै आएको प्रति महिना रु. ५००/ यातायात र खाजा खर्च तथा दिवश मनाउने व्यवस्थालार्ई निरन्तरता दिएकोछ ।
- ६३ जेष्ठ नागरिक, बालबालिका, किशोर किशोरी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु र स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा कमी भएका व्यक्तिहरुलार्ई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नको लागि विद्यालय नर्स तथा अन्य स्वास्थ्यकर्मी मार्फत “किशोरीसंग नर्स, विद्यार्थीसंग स्वास्थ्यकर्मी तथा जेष्ठ नागरिकसंग घरदैलोमा स्वास्थ्यकर्मी” कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साथै समुदायमा बिभिन्न निकायको साझेदारीमा विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन र नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्धन एवम गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमलार्ई वढावा दिईनेछ ।
- ६४ भैपरी आउने प्रकोप तथा माहामारीजन्य COVID-19 लगायतका रोगहरु लार्ई नियन्त्रण र रोकथामको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- ६५ बढ्दै गईरहेको नसर्ने रोगहरु लक्षित गरि “मेरो जिम्मेबारी ,मेरो स्वास्थ्य” भन्ने नारा लार्ई साकार पार्न नागरिक आरोग्य कार्यक्रम तथा योग शिक्षा लार्ई प्राथमिकता दिई गुणस्तरीय आयुर्वेद कार्यक्रम संचालनलार्ई विशेष जोड दिईनेछ
- ६६ स्वास्थ्य क्षेत्रमा भई रहेको प्राविधिमैत्री तथा आधुनिकीकरण लार्ई पछ्याउदै जटिलता युक्त रोगको विशेषज्ञ सेवाको लागि धुलिखेल अस्पताल संगको सहकार्यमा मन्थली अस्पतालमा संचालनमा रहेको टेलिमेडिसिन स्वास्थ्य सेवा लार्ई थप सुदृढीकरण गरि संचालन गरिनेछ ।

सामाजिक समावेशीकरण (महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण)

- ६७ बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त नगर घोषणाका लागि न्यूनतम मापदण्ड पुरा गर्न गराउन सरकारी गैरसरकारी संघ संस्थाहरूसंग समन्वय,सहकार्यमा कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ६८ विभिन्न दिवसीय कार्यक्रमहरू र लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध सचेतना तथा कुरीति विरुद्ध सामुदायिक प्रहरी साझेदारी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ६९ महिला बालबालिका अपाङ्गता भएका व्यक्ति जेष्ठ नागरिक लगायत दलित जनजाति अल्पसंख्यक सीमान्तकृत समुदायको सामाजिक आर्थिक उत्थानका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ७० अनाथ वेसाहारा वेवारिसे सडक मानव (सहयोग अपेक्षि मानवहरू) व्यवस्थापन तथा हिंसा प्रभावितहरूको लागि अल्पकालिन सेवा केन्द्र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- ७१ बालकोष र लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरणलाई आवश्यक बजेट विनियोजन गरी परिचालन गरिनेछ ।

पञ्जीकरण

- ७२ जन्म, मृत्यु, विवाह र वसाई सराई जस्ता व्यक्तिगत घटना दर्ताको कार्य बडा स्तरवाटै अनलाइन प्रविधिवाट प्रविष्ट गरी व्यक्तिगत घटना दर्ता र सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूको अभिलेख व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ७३ बैकिङ्ग प्रणालीवाट वितरण हुदै आएको सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यमा देखा परेका समस्याहरूलाई सहकार्य र समन्वयमा समाधान गर्दै बडास्तरमा वितरणका लागि सहजीकरण गरिनेछ ।

कला, भाषा र संस्कृति

- ७४ नगर भित्रका मठ मन्दिर, पाटी पौवा, विविध जात जातिका कला, भाषा, धर्म र संस्कृतिहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरी आन्तरिक र बाह्य पर्यटकहरूको लागि आकर्षक केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई

- ७५ नगर क्षेत्र भित्र संघीय र प्रदेश सरकारवाट सञ्चालित खानेपानी आयोजनाहरू निर्धारित समयवधिमा सम्पन्न गर्न गराउन सहजीकरण गर्ने, स-साना खानेपानीका मुहानहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने र नदी किनारका वस्तीहरूमा डिपवोरिङ्ग गरी खानेपानीको समस्यालाई न्यूनीकरण गरिनेछ ।
- ७६ एक घर एक धाराको व्यवस्थाका लागि खानेपानी सम्बन्धी विस्तृत योजना निर्माण गरी संघ र प्रदेश सरकारको अलवा दातृ निकायहरूको खोजी गरी व्यवस्थापन गर्नुका साथै सरसफाई सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

ग पूर्वाधार विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित

“ठूला पूर्वाधार, समृद्ध नगरको आधार”

७७. बस्तीस्तरबाट माग भएका, रोजगारी सिर्जना हुन सक्ने श्रममूलक, वातावरणमा कम असर पर्ने, स्थानीय जनसहभागिता जुट्नसक्ने कम लागतमा बढी जनसंख्या लाभान्वित हुने पूर्वाधार योजनाहरूको कार्यान्वयनमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ७८ नगर वडा साझेदारी, विकास निर्माणमा बराबरी नीतिलाई निरन्तरता दिई हरेक वडाबाट प्रस्ताव गरेका रु २० लाखभन्दा माथिको एक ठूला पूर्वाधारका आयोजनालाई नगरबाट थप रु २० लाख गरी कुल ४० लाखको योजना कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ७९ नगर नागरिक साझेदारी नगर निर्माणमा जिम्मेवारीको नीति अनुसार पूर्वाधार निर्माणमा नगरको ७० प्रतिशत र समुदायको ३० प्रतिशतको साझेदारी रहने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ८० वडा कार्यालयको भवन निर्माण हुन बाँकी वडाहरूमा संघीय सरकारको सहयोगमा निर्माण कार्य शुरुवात गरिनेछ र वडा कार्यालयहरूलाई सुशासन मैत्री बनाउन सूचना प्रविधिको उपयोग गरिनेछ ।
- ८१ वडा केन्द्र जोड्ने सडक लगायत सवारी साधन सञ्चालन हुने प्रमुख सडकहरूको नियमित तथा आकस्मिक मर्मत कार्य गरी नियमित रूपमा सडक सञ्चालनमा जोड दिइनेछ ।
- ८२ विकास निर्माणको गुणस्तर मापनका लागि सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरी नगरपालिकामा प्रयोगशाला स्थापना गरिनेछ ।
- ८३ सार्वजनिक जग्गा तथा सडक क्षेत्राधिकार अतिक्रमण गर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्दै कानुनी दायरामा ल्याइनेछ ।
- ८४ भवन निर्माण तथा वस्ती विकासको कार्यलाई मापदण्ड अनुरूप थप व्यवस्थित गर्न विधुतीय भवन नक्शा पास प्रणाली लागु गरिनेछ ।
- ८५ भवन निर्माण मापदण्ड बमोजिम उर्जा प्रभावकारी भवन निर्माण गर्न नेपाल सरकारको BEEN परियोजनाको प्राविधिक सहयोगमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ
- ८६ नगरको बजार क्षेत्रका सार्वजनिक स्थानहरूमा बाल उद्यान तथा खुला व्यामशाला स्थापना गर्न वित्तीय संघ संस्थाहरूसँगको साझेदारीमा कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ

८७ नगरवाट तयार भएका गुरु योजना विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन अनुरूपका आयोजनाहरू कार्यान्वयनका लागि संघीय एव प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

योजना अनुगमन

८८ नगरभिन्न संचालन हुने योजनाको प्रभावकारी अनुगमन गर्नको लागि अनुगमन समितिलाई प्रभावकारी बनाई सबै आयोजनाहरूको प्रभावकारी अनुगमन गरिनेछ

८९ वडामा कार्यरत प्राविधिक कर्मचारीलाई योजना कार्यान्वयनमा पूर्णत जिम्मेवार बनाई समयमै काम सम्पन्न गर्ने र गुणस्तरीयता कायम हुने व्यवस्था मिलाइनेछ

९० रु १० लाख भन्दा माथिका योजना नगरस्तरीय अनुगमन समितिबाट र सो भन्दा मुनीका योजनामा वडा स्तरीय अनुगमन समितिबाट अनुगमन गरिनेछ । योजना अनुगमन कार्यलाइ वस्तु निष्ट र व्यवस्थित बनाउदै लगिनेछ ।

घ सुशासन तथा अन्तर सम्बन्धित क्षेत्रसँग सम्बन्धित

९१ नगरपालिका र अन्तर्गतका कार्यालयहरू(वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्थाहरू र विद्यालयहरू) मा पूर्वाधार र उपकरणयुक्त एवं प्रविधिमैत्री बनाई उक्त संस्थाहरूको कार्य पेपरलेस र फेसलेस गर्दै लगिनेछ ।

९२ नगरले तयार गरेको क्षमता विकास योजनाले उजागर गरेको विषयमा जनप्रतिनिधि र कर्मचारीलाई समयानुकूल क्षमता विकास गर्न प्रदेश सुशासन केन्द्र र स्थानीय विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान (LDTA) सँग समन्वय गरिनेछ ।

९३ कर्मचारीहरूको योग्यता, अनुभव र क्षमताका आधारमा उपयुक्त जिम्मेवारी, अन्तर शाखा/वडा सरुवा सहित कर्मचारीहरूको ब्यवस्थापन गर्नुका साथै बृत्ति विकासको अवसर सुनिश्चित गरिनेछ ।

९४ सेवाप्रवाहलाई थप प्रभावकारी र मितव्ययी बनाई नागरिक मैत्री बनाउँदै लगिनेछ । कार्यालयबाट सम्पादित कार्यहरू सूचनापाटी, वेवसाईट, फेसबुक पेज, सञ्चारमाध्यम, सार्वजनिक सुनुवाई, आवधिक समीक्षा आदि मार्फत सार्वजनिक गर्ने र सो को प्रकाशन तथा प्रसारण गरिनेछ ।

९५ नगरपालिकाको नाममा कायम भएको सैद्धान्तिक, नियमित र असुल उपर गर्नु पर्ने वेरुजुलाई क्रमश कम गर्दै वेरुजुको शुन्य अवस्था सिर्जना गरिनेछ ।

- ९६ विभिन्न विधामा उत्कृष्ट योगदान गरी नगरको विकास र सेवा प्रवाहमा उल्लेख्य योगदान पुर्याउने व्यक्ति, समुदाय, संघसंस्था, सञ्चारकर्मी र कर्मचारीलाई कदर र सम्मान गर्दै लगिनेछ ।
- ९७ कार्यालयका जिन्सी सामानहरूको संरक्षण तथा पुराना र अनुपयोगी मालसामानहरू लिलाम विक्री गर्नुका साथै जिन्सी व्यवस्थापनका लागि PAMS Software को उपयोग गरिनेछ ।
- ९८ अन्य स्थानीय तहहरूसँग साझा र द्विपक्षीय लाभका विषयमा साझेदारी र सहकार्यका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ९९ वडाबाट हुने सेवा प्रवाह र विकास निर्माणको आकस्मिक वा आवधिक अनुगमन गरी प्राप्त प्रतिवेदनहरूको कार्यान्वयन गरिनेछ ।

समन्वय तथा साझेदारी

- १०० संघीय तथा प्रदेशस्तरीय कार्यालय, अन्य स्थानीय तहहरू, संघसंस्था, नागरिक समाजसँग आवश्यक समन्वय प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- १०१ निजीक्षेत्र, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैसहरूलाई नगरपालिकामा सूचीकृत गर्ने र आफ्ना योजना/ कार्यक्रमहरू अनिवार्य रूपमा नगरसभाबाट स्वीकृत गराउने व्यवस्था गरिनेछ ।
- १०२ नगरपालिकाको विकास र समृद्धिको लागि सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरूमा निजीक्षेत्र, गैरसरकारी क्षेत्र, उपभोक्ता तथा आम नागरिकहरूको सहयोग, साझेदारी र सहभागिता जुटाईने छ ।
- १०३ अन्तरपालिका सहकार्य र समन्वयलाई प्रभावकारी बनाउदै साझा हित कायम गर्न र सेफ हाउस सञ्चालन वारुणयन्त्र, एम्बुलेन्स, शववाहन जस्ता आकस्मिक सेवाहरूको प्रयोगको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- १०४ पर्यटकीय विकासका लागि निजी क्षेत्र तथा अन्तरनिकाय साझेदारी र समन्वय गरिनेछ ।
- १०५ नगरको योजनावद्ध शहरी विकासको लागि संघ प्रदेश सरकारको सहकार्यमा वा नगर विकास कोषको आर्थिक सहयोगमा जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

ड वातावरण तथा विपदसँग सम्बन्धित

- १०६ सम्भावित विपदको पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभको लागि आवश्यक औजार तथा राहत सामग्रीको तत्काल ब्यवस्थापन गर्नुको साथै विपद ब्यवस्थापन कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
- १०७ विपद जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्शाङ्कनको आधारमा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्न लगिनुका साथै विपदजन्य सवारी साधनहरू (एम्बुलेन्स, शववाहन, व्याकहो लोडर, दमकल र अन्य साधनहरू) २४ सै घण्टा तयारी अवस्थामा राखी सञ्चालन गरिनेछ ।

- १०८ वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तनको अनुकुलनमा समुदायको भूमिका वढाउन सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै वातावरण संरक्षणका लागि आहाल सुख्खा पोखरी, रिचार्ज पोखरी निर्माण तथा खानेपानीका मुहानहरूको संरक्षण कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- १०९ नगरको फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न फोहोर प्रशोधन केन्द्र (ल्याण्ड फिल्ड साइट) स्थापनाका लागि प्रक्रिया अघि वढाइनेछ । फोहोरको स्रोत मै वर्गीकरण गरी दैनिक उठाउने र उचित विसर्जन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ११० मन्थली बजारमा सम्भावित आगलागी नियन्त्रणका लागि मन्थली खानेपानी उपभोक्ता समितिसँगको सहकार्यमा बजार क्षेत्र भित्र आवश्यक स्थानहरूमा पाइपका पोष्टहरू निर्माण गरी होज पाइपको व्यवस्था गरिनेछ ।
- १११ मन्थली बजार क्षेत्रमा फुटपाथ व्यवस्थापन गर्न सडक डिभिजन कार्यालयको सहकार्यमा प्रक्रिया अगाडि वढाइनेछ ।
- ११२ घ्याप्चेको पहिरो नियन्त्रणका लागि संघ प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

च न्यायिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित

- ११३ नगरपालिकाको कानुन निर्माण प्रक्रिया र नगरबाट जारी कानुनको जानकारी तथा पृष्ठपोषणका लागि वडास्तरमा न्यायिक सचेतीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ११४ स्थानीय तहको न्याय व्यवस्थापनको प्रभावकारिता र एकरूपताका लागि अन्तरपालिका न्यायिक समितिका पदाधिकारी, जिल्लाका न्यायिक, अर्ध न्यायिक निकायबीच समन्वयात्मक बैठक र कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ११५ न्यायिक समितिको उजुरी सुनुवाईमा महिला तथा बालबालिका पक्ष भएका विवादको लागि निरन्तर सुनुवाईको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ११६ वडास्तरमा सञ्चालनमा रहेका मेलमिलाप केन्द्रको व्यवस्थापन सहयोगमा निरन्तरता दिइनेछ । मेलमिलापकर्ताको प्रोत्साहनका लागि श्रममा आधारित प्रोत्साहन रकमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ११७ असहाय महिलाको व्यवस्थापन र जिविकोपार्जनमा टेवा पुर्याउन उपप्रमुखसँग असहाय महिला कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ११८ महिलाहरूको न्यायिक पहुँचका लागि कानूनी सचेतना र सशक्तीकरण तथा न्यायिक समिति, विद्यायन र विधेयक समितिको क्षमता विकासका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

अन्त्यमा,

माथि प्रस्तावित नीति तथा कार्यनीतिको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने कार्यक्रम र बजेटको विस्तृत विवरण सहितको प्रस्ताव यसै नगरसभामा उप प्रमुख ज्यूवाट प्रस्तुत हुने व्यहोरा जानकारी गराउँदै प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम यो सभाको अधिवेशनबाट पारित गराई कार्यान्वयन गर्न नगरसभाका सबै सदस्यज्यूहरूको रचनात्मक र सिर्जनात्मक सोच सहित सकारात्मक भूमिकाको अपेक्षा गरेको छु।

उपप्रमुखज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, प्रवक्ता ज्यू, विषयगत समितिका संयोजकज्यूहरू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिकाका सबै सदस्यज्यूहरू एवं नगरसभाका सदस्यज्यूहरू, राजनीतिक दल तथा सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई योजना तर्जुमाका सबै प्रक्रियामा सक्रिय सहभागिता रहे झैं कार्यान्वयन प्रक्रियामा पनि सहकार्यको अपेक्षा गर्दै हालसम्म प्राप्त साथ सहयोग र समन्वयको लागि हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद

५ असार २०८१

लव श्रेष्ठ
नगरप्रमुख
मन्थली नगरपालिका